

Ook torenvalken broeden in nestkasten

Door Ko Zweeres

Het ligt eigenlijk voor de hand, dat een vogel als de *torenvalk*, die een zo enorm aanpassingsvermogen vertoont ten aanzien van de keuze van zijn nestplaats, ook gebruik zal maken van daartoe geschikte en op de juiste plaatsen opgehangen nestkasten. Het vrij geregelde broeden van deze aardige valkjes in broedkorven voor eenden wijst ook al in die richting.

Niettemin zijn er, voor zover mij bekend, in Nederland tot nu toe nog nooit speciaal voor *torenvalken* vervaardigde nestkasten opgehangen. Juist de laatste jaren, nu de *torenvalk* waarschijnlijk sterk in aantal is toegenomen, bereiken ons herhaaldelijk berichten dat jongen uit nesten vallen, die klaarblijkelijk niet voldoende veiligheid bieden, zodat het gewenst lijkt, eens de aandacht te vestigen op deze nestkasten en de resultaten, die daarmee elders zijn bereikt.

Voor al in Zwitserland heeft men de laatste jaren veel van deze nestkasten voor *torenvalken* uitgehangen, met werkelijk verbluffende resultaten. Zo begon, blijkens een artikel in het aardige Zwitserse tijdschrift „Die Vögel der Hei-

mat“, Karl Hess in 1952 met in een gebied van 18 km² bij Möhlin (in de nabijheid van Bazel), acht van deze kasten op te hangen, waarvan er onmiddellijk zes werden betrokken. In de loop der jaren voerde hij het aantal nestkasten geleidelijk op tot 24 in 1957, in 19 waarvan in totaal 86 jongen werden groot gebracht! Het percentage bezette nesten lag steeds tussen de 70 en 80, ondanks de verdrievoudiging van het aantal.

Karl Hess bevestigde zijn nestkasten zowel aan lage schuurtjes, als tegen hoge gebouwen, zonder dat een duidelijke voorkeur van de valkjes voor een bepaalde standplaats bleek. Wel dient er bij het ophangen van de kasten rekening mee te worden gehouden, dat zij niet door de middagzon kunnen worden beschenen. Voorkeur verdient derhalve een plaats op het oosten, zuidoosten, noordoosten of noorden.

De in Zwitserland gebruikte nestkasten zijn al heel eenvoudig, zoals o.a. uit de hierbij afgedrukte foto's blijkt. Het zijn rechthoekige kistjes, 50 cm breed, 30 cm diep en 30 cm hoog, waarvan het platte

dak (dat men in ons klimaat het beste met asfaltpapier of dakleer afdekt) naar voren ongeveer 10 cm en aan weerskanten 5 cm uitsteekt. De voorwand is ongeveer 12 cm hoog en het verdient aanbeveling, hierop over de volle breedte een stukje bezemsteel stevig te bevestigen, dat als zitstok dienst kan doen. Alle opgegeven maten zijn buitenwerks, terwijl hout van pl.m. 1½ cm dient te worden gebruikt, zodat de opening ongeveer 15 cm hoog wordt. Aan de achterwand worden ijzeren ophangstrips geschroefd, die een stevige bevestiging tegen muur of schuurwand mogelijk maken. Op de bodem van de nestkast wordt tenslotte een laag turfmolm van ongeveer 3 cm dikte aangebracht, aangezien *torenvalken* „zelfs niet de moeite (nemen) om ook maar één strootje als onderlaag . . . aan te brengen” (De Nederlandsche Vogels, II, blz. 429). Tot zover de beschrijving van de in Zwitserland door Karl Hess gebruikte kasten. Anderen, o.a. Schmidt, geven de voorkeur aan een wat gecompliceerder kast, waarvan wij hierbij een afbeelding geven (met enkele maten), ontleend aan Rudolf Piechocki: Der Turmfalke, waarvan ook een goede vertaling en bewerking door A. L. J. v. IJzendoorn bij Breughel in Amsterdam is verschenen. Dit model heeft een opklapbaar deksel, een gesloten voorwand met een vierkant vlieggat van ongeveer 15 x 15 cm en een aanvliegplankje. Schmidt adviseert de kasten op een hoogte van 6—8 m te hangen. Het zou raadzaam zijn, er oud hout voor te gebruiken, ook bij eventuele latere reparaties, waarbij het uiterlijk zo weinig mogelijk dient te worden

veranderd. Dat zelfs zeer vervallen kistjes nog worden gebruikt, blijkt uit de hierbij eveneens afgedrukte foto van Schmidt. Van IJzendoorn voegt daar nog aan toe, dat er z.i. vooral in de Zuiderzeepolders en andere landbouwen veeteeltgebieden ook in Nederland mogelijkheden moeten zijn voor gebruik van deze nestkasten. Een opvatting, waaraan ik mij van harte aansluit.

Of overigens zelfs een zeer dichte stand van 1 paar per km², zoals Karl Hess wist te bereiken, werkelijk het uitbreken van muizenplagen kan verhinderen is moeilijk te zeggen. Omtrent de invloed van predatoren op de schommelingen in de aantalssterkte van hun prooidieren zijn we nog altijd niet voldoende ingelicht. Maar ongetwijfeld zal die invloed groter zijn, naarmate het mogelijk is het aantal predatoren te doen toenemen.

Afgezien van deze zakelijke overwegingen geloven wij, dat het aanbeveling verdient, ook in Nederland eens wat van deze *torenvalkkasten* op te hangen, waarmee natuurlijk de beste resultaten kunnen worden verwacht op plaatsen waar *torenvalken* reeds gewend zijn te broeden. Temeer omdat de *torenvalk*, zij het dan in mindere mate dan de zuid-europese *kleine torenvalk*, neigt naar kolonievorming.

Anderzijds zou het echter zeker ook een aanbeveling verdienen om op plaatsen waar voldoende voedsel mag worden verwacht (b.v. de zgn. muizenplaaggebieden) en waar de soort zich buiten het broedseizoen geregeld ophoudt, zonder er echter door het ontbreken van nestgelegenheid tot broeden te komen, eens een proef met de *torenvalkkasten* te nemen. Voor mededeling omtrent verkregen resultaten (ook negatieve) houd ik mij t.z.t. zeer aanbevolen.

De bij dit artikel afgedrukte foto's van Ph. Schmidt werden ons, met diens instemming, beschikbaar gesteld door de redactie van „Die Vögel der Heimat”.

Model van een nestkast voor torenvalken, ontleend aan „De Torenvalk” door Rudolf Piechocki. Zie ook de beschrijving van een wat eenvoudiger model in bijgaand artikel.

(Tekening Widmaier)

